

Handikappanpassade kläder
- kan de' va' nå't? Svaret
måste bli ett rungande JA!!! □

Ridderbladet juni/juli
1982

PATIENTEN BERÄTTAR:

GUSTAV HASSELGREN

Det enda som skulle kunna göra en människa av Gustav Hasselgrens kaliber rättvisa, är en minst 400-sidig biograf. Tyvärr har inte Ridderbladet resurser att publicera litterära verk av dylikt omfång, utan vi får helt enkelt - och efter bästa förmåga - försöka beskriva denne säregne man på några få sidor.

FRÅGA: Vem är då Gustav Hasselgren?

som kunde belysa hans person närmare.

Gustav har, med rätta, blivit mycket omskriven. För cirka tre år sedan intervjuades han i Järfälla /Upplands-Brobladet. Och när "kada-verdebatten" pågick som värst i våra massmedia hösten 1985, kände sig Gustav, som gammal småbrukare-trädgårdsmästare-lantbrukare, manad att yttra sig i frågan, och blev då intervjuad i Uppsala Nya Tid-

En "nuhungrig" urmänniska

SVAR: En 81-årig modern "urmänniska" bosatt i Saltvik, Upplands-Bro.

Och i huset i Saltvik bör han upplevas - företrädesvis i köket. Där lät Gustav vårt femtimmars-samtal ackompanjeras av kaffe med läckra hembakta kumminskorpor och tända stearinljus. Ibland avbröt han intervjun för att bjuda journalisten på en delikat vegetarisk måltid eller för att hämta något viktigt.

- Hör du du! sa han, flög upp ur stolen och försvann in i de angränsande rummen för att återvända med en viktig tidningsartikel eller bok,

ning. Han har också berättat beredskapsminnen från andra världskriget i radions P1, och är numera föremål för Hembygdsföreningens i Bro uppmärksamhet.

Framåtsträvan

I Gustav uppgår minnen och nutidshunger i en mycket spännande förening. Med sitt intresse för vetenskapliga ämnen som genetik (med DNA-forskning) och jordens magnetiska inverkan på människor och djur (hans säng står numera i nord-sydlig riktning för bästa möjliga sömn. Det kanske vore något för Jakobsbergs sjukhus att ta efter),

och för politik, religion och dylika frågor, är han en unik och annorlunda företrädare för den äldre generationen. Han strävar hela tiden framåt, läser, bildar sig, och blir med sitt kunnande, sin stora livserfarenhet - och sin NYFIKENHET på allt nytt - en väldigt stimulerande diskussionspartner för yngre individer.

- Jag vill inte bara prata om vädret och om mina krämpor!

Ändå har han ingen egentlig teoretisk utbildning att tala om!

- Men jag har gått i livets hårda skola! säger han. Och jag har haft gåvan att ha ögon och öron, och sedan jag började på att märka saker och ting, så har jag lärt mig åtskilligt.

Skoltiden

Han lärde sig även en del i

den vanliga skolan, i vilken han började redan som 5 1/2-åring, i januari 1912 (på den tiden var skolåret kalenderår, och löpte från januari till december) - detta för att han inte skulle bli alltför ensam när bäste vännen Nisse förvandlades från småbarn till skolgosse.

Räkning och geografi var ämnen som tilltalade Gustav.

- Jag har sedan dess alltid haft stor nytta av multiplikationstabellen. "25 gånger 25" och " 35 gånger 25", till exempel, var bra att kunna när jag stod på torget och sålde grönsaker.

Men Gustav drabbades så småningom av skolleda:

Eftersom prästen var ordförande i skolrådet och då och då kom till skolan för inspektion och förhör, ansåg fröken det vara av största vikt att hennes elever hade

kunskaper som behagade denne myndighetsperson. Hon drillade således sina adepter i biblisk historia och katekesen, och psalmverser skulle de rabbla som ett rinnande vatten. Inte lämnade Gustav detta lärdomens hus - sex och ett halvt år senare - med någon större sorg i hjärtat.

Som tonåring, tog Gustav sedan ett par Hermodskurser i "svenska språkets sats- och formlära" (- Jag hade så förbaskat svårt att stava!) och i "skönskrivning" (- Jag kunde inte läsa det jag skrev!). Han fick verkligen kämpa med sina studier, sin stora motivation till trots.

- Det var inte lätt för en ung kille att sitta inne och plugga när andra var ute med flickor, eller sparkade boll!

Gustavs kunskapstörst var dock av det segglivade slaget och höll i sig:

I februari 1925 räddade han en person från att drunkna, och för den bedriften blev han Carnegiebelönad och fick mottaga diplom, medalj och 1000 kr - pengar som kom mycket väl till pass. De räckte nämligen till ett års studier i allmänna ämnen vid Tärna folkhögskola utanför Sala.

- Vi var tre grabbar som delade rum. Jag läste helst läxorna tidigt på morgonen. Den andre läste dem helst på kvällen, medan den tredje

inte läste dem alls. På det viset var det bara släckt i vårt rum några timmar mitt på natten. - Det var förresten här som jag konstaterade, att jag inte kunde något.

Detta var också sista gången som Gustav var elev vid en läroanstalt. Sin yrkesutbildning skaffade han sig i stället genom att gå den långa vägen.

Läslust

Men egentligen är det först efter pensioneringen som han har fått tid och ork över till att börja läsa på allvar. Bokbussens personal står gärna till tjänst med tips på populärvetenskaplig litteratur, och han slukar svenska skönlitterära verk skrivna av, exempelvis, Moa Martinsson och Ivar Lo Johansson.

- Är det alla böckers förtjänst att du har ett sådant ordförråd och verkar så lärd? frågar jag.

Gustav har nämligen så lätt för att uttrycka sig varierat. Dessutom låter han gärna sitt resonerande åtföljas av förstärkande gester, vilket gör ett mycket sydländskt intryck. Svenska herrar i alla åldrar är ju rätt ofta återhållsamma i sin framtoning, men Gustav utgör ett befriande undantag.

Det visar sig då, att han under 40- och 50-talen både var nämndeman i 12 år och

sedan dess säger jag vad jag tycker, men det passar inte alla! förklarar han, och spänner ögonen i mig.

Han kan vara förbaskat övertygande, Gustav, och jag misstänker att detta karaktärsdrag är ett arv från de politiska uppdragens tid. Han läste ju boken "Lar dig att hålla tal" i den vevan, och den kan inte ha gått spårlost förbi.

Är det kanske till och med så, att Gustavs personlighet förändrades i och med ovan nämnda bok och tillhörande uppdrag? Med tanke på hans påbrå, är detta antagande föga troligt. Han har förmodligen alltid varit lika dynamisk som han är än idag - lika dynamisk som sin far och farfar.

satt i kommunalfullmäktige lika länge - uppdrag han accepterade, eftersom det var brist på kandidater från Lässas Högerparti.

- Jag var högerpartist då, men numera är jag politisk vilde. Röstar på det parti som har det förnuftigaste alternativet.

Dessa sysslor, som han skötte vid sidan av sitt arbete, gav honom ingen pekuniär ersättning (resorna, undantaget) men forlanade honom i stället något annat av stort värde:

- Jag blev självsaker! Och

Påbrå

- Farfar var på trädgårds-
sidan, berättar Gustav. Han
hette Anders Hasselgren och
odlade produkter vid över-
gran, i Håbo kommun. Min far
Johan gick i samma fotspår.
Han lämnade föräldrahemmet
1885, 15 år gammal. Farmor
följde med honom en bit på
väg, och när de fick syn på
den granngård han skulle ar-
beta på, stannade farmor och
sa: "Vad du än gör, min gosse,
akta dig för vin och kvin-
nor!"

- Johan praktiserade på olika
trädgårdsmästerier - Ulriks-
dal och Bogesund, bland annat
- och kom så in på Bergianska
trädgårdsskolan i Frescati.
1896 flyttade han till
Adö, alldeles här i närheten,
och där kom jag sedan till
världen den 18 mars 1906.

Johan Hasselgren var, en-
ligt Gustav, en gladlynt her-
re med ett rejalt tempera-
ment.

- Precis som du, va? kommenter-
ar jag.

Gustav nickar, och intygar
också att han är den snäl-
laste människa i världen, så-
vida han inte blir "trampad
på tårna".

- Då blir jag tvärlisk.

Men fader Johan utmärkte
sig inte bara temperaments-
mässigt. Han var även mycket
experimentell och nydanande

till sin läggning. I hans
växthus spirade de - för den
tiden - ovanligaste grönsaks-
plantor: kronärtskockor,
tomater. . . Detta, gott folk,
ägde rum på 30-talet, på den
västligaste udden i Stock-
holms län - Saltvik - där
man har den mest hanförande
utsikt över Björkfjärden.
Kanske finns det verkligen
sanning i påståendet "Stor-
slagen natur föder storslagna
män (och kvinnor, får man
hoppas. - Red.'s anmärkning
)". Johan hade köpt dessa
ägor - bestående av 15 tunn-
land odlingsbar mark och lika
mycket skog - 1923, och flyt-
tat dit med sin familj. □

(fortsättning följer!)

GUSTAV HASSELGREN

DEL 2

Följetongen om Gustav Hasselgren började i Riddarbladets juninumner. Nyttillkomna läsare ombedes läsa del 1 innan de tar itu med del 2, för ut på så vis lära känna denne märklige man bättre.

◇ ◇ ◇

Yrkeslivet

Så småningom blev det dags för ende sonen Gustav att ta över gårdens skötsel, och det var ingen direkt idyllisk

tillvaro som väntade honom.

- När jag nyligen av Hembygdsföreningen tillfrågades om vad min hembygd har betytt för mig svarade jag, att min hembygd bara har inneburet slit och släp och kamp för att få leva. Det är väl inte så konstigt då att jag inte älskar denna hembygd! säger Gustav och blir allvarlig.

Idag är hans livsvillkor mycket behagligare. Han slipper anstränga sig för att

EN EXPERIMENTELL NATUR

klara uppehållet, och han kan, som tidigare nämnts, unna sig lyxen att läsa så mycket han har lust med. Men urmänniskan i honom är ändå intakt:

Han hugger fortfarande ved, fiskar och kör traktor. Han experimenterar, bland annat, med jonisering av sitt vatten, vilket har resulterat i ett bättre minne. Han odlar sina grönsaker - giftfritt, givetvis, som den upplyste man han är - och äter huvudsakligen vegetarisk kost; en protest mot den ofta "omänskliga" hantering som nötkreatur och grisar utsätts för. - Dessutom bakar han han, sedan några år tillbaka, allt sitt mat- och kaffebröd själv, av två orsaker. Den första är rent terapeutisk; han sysselsätter sig, på ett kreativt sätt, i sin ensamhet. Den andra är EN yttring av den medkänsla som Gustav har inför allt levande.

Brödbak

- Jag märkte att fåglarna inte ville äta av det vita köpebrödet som jag la ut till dem. Jag pratade med min ena dotter som berättade att hennes hund Bella inte heller åt sådant bröd, eftersom det innehåller alldeles för mycket konserveringsmedel och andra kemikalier.

Några som verkligen uppskattar hans färdigheter vid bakhordet är patienterna och personalen på Dagvården, här på sjukhuset, där Gustav är patient sedan i våras. När hans kumminskorpor nämns, får samtliga något lystet i blicken och snälvattnet börjar rinna. Nåja, det är nog inte bara skorpona som går hem där - hela Gustav är en succé på avdelningen. Uppskattningen är förresten ömsesidig.

- Jag har kommit till himlen! sa han med stor entusiasm första gången vi träffades, vilket var just på Dagvården. Här vårdar de HELA människan. Psyket vårdas genom den samarbetsatmosfär som personalen sprider.

- Och den fysiska delen? frågar jag.

- De gör allt för att lindra ens smärtor! Och läkaren - hon är som alla andra i personalen. När vi hade vårfest hjälpte hon till att servera och att plocka disk.

Till himlen, från influensa, lunginflammation och stor ensamhet i vintras.

- Jag betraktade mig som en straffänge i min egen lägenhet. Och det var utan min förskyllan. Men en vanlig

fånge får ändå gå ut och ras-
ta - det kunde inte jag.

Trygghetslarm

Dessutom fungerade inte det trygghetslarm som Gustav hade fått installerat fyra år tidigare.

- Jag höll på att dö, larret fungerade inte, och den enda person som hade hand om larret nere på Solgården - dit larret gick - hade tagit ledigt!

Sedan en månad är trygghetslarmet i funktion - och det enbart tack vare Gustavs intensiva påtryckningar på berörda myndigheter. Men han kämpar inte bara för sina egna rättigheter som pensionär - han ligger i ständig fejd med politiker för hela denna grupps existensberättigande.

- Varför byggs det inte flera servicehus? dundrar han. Nu ska pensionärerna i stället plockas ut till lägenheter där de blir fångar i sin ensamhet. Och hemvårdarinnorna förvandlas till fångvårdarinnor. - Politikerna tycker naturligtvis att pensionärerna blir mindre hotfulla när de inte längre förekommer i skock. Och på det här viset blir de ju förtare av med oss. Jag tror faktiskt att ättestupan var humanare, på sin tid.

Gustav skriver kritiska insändare och krigar på politiska möten. Hans trotsighet är uppfriskande, och jag beslutar mig raskt för att bli lika "olydig" mot överheten som han. Tänk att vara utrustad med ett så starkt självförtroende. Tänk att våga strida för sin åsikt även om det resulterar i utfrysning

av ens person.

- Varför blir man plötsligt nervärderad efter 65 års Ålder? fortsätter Gustav. Varför anses vi inte längre ha någon bedömningsförmåga?

Svek

En orsak till dessa missförhållanden tror han ligger i vår tids jäkt och habegär. Människor har inte längre tid med varandra. Han har också upplevt hur gamla vänner sviker och drar sig undan, om en person hamnar i en emotionellt besvarlig situation. Just detta inträffade för fem år sedan, när Gustavs maka Hildegard blev sjuk och togs in på Råbyhemmet (hon bor numera på Solgården). Sedan dess är Gustav mycket mån om att själv ta kontakt med bekanta som har det "jobbigt".

Wilken energi han har, den gode Hasselgren. Tur det, förresten, för våra samhällsbärare i kommun och lands-ting. Om Gustav inte orkade baka, odla, fiska och på alla sätt bidra till sitt uppehälle, skulle han - trots bostadsbidrag - knappast överleva på sin pension. Utbetalningsåvlin lyder varje månad på ynkliga 2,892 kronor, ty hans arbetsinkomster räknades aldrig som pensionsgrundande.

- Det är som ett hån när jag ser alla arrangemang för pensionärer (lustresor, utflykter) som jag inte har råd att Åka på!

Taxiservice

När vi ändå pratar om att Åka, kommer Gustav in på Upplands-Bro Taxi och detta företags utomordentliga ser-

vice.

- Jag berättade för en taxi-chaufför att jag är så instängd här hemma, att jag inte tors gå ut. Han svarade att "om vi inte hör något av dig innan en viss tid, skickar vi en bil och letar efter dig".

Så numera - när Gustav ämnar sig ut - ringer han till taxistationen för att meddela tidpunkt för hemkomsten. Hörs han inte av på utsatt klockslag, ger sig en bil ut på specialuppdrag. "Sök Gustav!" lyder ordern.

Vid sidan av taxichaufförerna, har Gustav också två döttrar, och en skock barnbarn, som månar om honom. Något barnbarnsbarn har han

inte ännu - men det är ett på väg.

- Men som jag ser tillvaron idag, så vet jag inte om jag önskar någon människa till det här livet! säger han. Jag ser mycket pessimistiskt på utvecklingen. Och är det något jag saknar så är det att jag har mist min barnatro.

Jag frågar honom om han någon gång i sitt liv har varit religiös och han svarar jakande. Men hans tro fick dotsstöten i och med uppdraget som ordförande i Kyrkobrödrarådet.

- Där var det bara Mammon som regerade. - Och sedan har vetenskapen bevisat att det som står i Bibeln inte stämmer. Jag tror i stället att vi

har både himmel och helvete här på jorden.

Trots all den djupa pessimism han just har givit uttryck för, utstrålar han - underligt nog - en väldig optimism. Han har lätt för att skratta och få andra på gott humör. Hans energi är positiv och mycket smittsam! Han är verkligen en URMÄNNISKA - sällsynt och viktig.

- Pappa, som var så gammal och konservativ, lät sig kramas och strös över en kulle

vid Adö, för att komma till användning.

Gustav tänker följa sin fars mönster, den dagen det är "dags".

- Det kanske svarar litet på vad begreppet "urmänniska" innebär! påpekar Gustav.

NÄ, jag hoppas att det dröjer med den där kremeringen. Mätte Gustav leva länge, länge!!! Då kan man ju dra till Saltvik litet då och då för att ladda batterierna! □

Boktipset

av Ulla Andersson,
bibliotekarie

Månadens bok heter "Omaka blir makar" och är skriven av Alice Lyttkens.

Detta är den femte delen i serien om pigan Stina Pihlgrens liv. De övriga delarna heter:

- "Fader okänd"
- "All livets härlighet"
- "Blandat sällskap"
- "Ett himmelens under"

Tiden i denna del är slutet av 1700-talet. Stina Svensson, född Pihlgren, har genom gifte med kusken Sverker Svensson stärkt sin ställning och kallas mamsell. Efter maken Sverkers död bor Stina tillsammans med dottrarna Tina och Kerstin på Malcolmshofs slott, där hon får arbete hos grevinnan Silberbielke. När grevinnan avlider, börjar greven intressera sig för Stina och efter en tid gifter de sig.

Tidsskildringen med mordet